

EENE KLEINE WANDELING

OM EN DOOR

LEEWARDEN.

IN
OCTOBER 1845

DOOR

OOM ZWERVER EN DESZELFS NEEF.

LEEWARDEN,
D. MEINDERSMA, Wz.
1845.

»Wel Neef! Is dat de Stad, waar ik, vóór vijftig jaren,
Als jong'ling heb geleefd, doch sedert jaar en dag,
Aan 't ander eind' der aard' of op' t gebruisch der baren,
Slechts luttel iets vernam, en sinds niet weder zag ?
Waar zijn die wegen, bruggen, poorten, die gebouwen,
Van dien vervlogen tijd ? O, welk een ommekeer!
Neen, Stad! Had men uw' naam niet met den tijd behouen;
Ik kende nu gewis mijn vaderstad niet meer!
Hoe gaarne zag ik nu de plaatsen van vóór dezen;
Met hun' verwisseling van omtrek en terrein!" –
»Nu, kom dan, stadwaarts, Oom! Ik zal uw leidsman wezen,
En op onz' wandeling, uw Explicator zijn."

»Zie, welk een streek met puin; had men hier ook gebouwen?"
»Neen, korten tijd heeft hier een groot fabriek gestaan;
Dat veeltijds ledig stond, en het maar niet kon houen,
Wat kosten of wat werk de stichter heeft gedaan, –
En nu is 't groot gebouw, (als van fortuin verstoken,)
Onlangs door ijd'le vrees en voordeel slechts in schijn,
Meêdoogenloos geheel ten gronde afgebroken,
Ofschoon het Eeuwen nog van nut had kunnen zijn." –
»Wel, dat is jammer ! Maar laat ons nu verder kijken;
Dat groot gebouw daar ginds; was vroeger daar geen' Baan
Of Wacht der zwarte hoop?" –»o Ja! maar die ging strijken,
En Amicitia, dat ziet gij daar nu staan.

Dat is een' Sociëteit, bestaande (zei vriend Rijver),
Uit Heeren groot en klein, als; Doctor, Kruidenier,
Apotheker, Advocaat, Notaris, Rookverdrijver,
Koopman, Commissionair, Agent, Tailleur, Kassier,
Commies, Instituteur, en Goud- en Zilvermeden,
Wijnkooper, Rentenier, Landbouwer, Chirurgijn,
Kortom, een' burgersociëteit, doch waar tot heden,
Geen Bakkers hoegenaamd, des vriendschaps leden zijn."—
»Zoo zoo! maar hé! daar links, wat heeft men daar verzonnen?
Was vroeger daar geen' gracht en 't een en ander meer? "
»o Ja! Men noemt dit thans het schaakbord met pionnen,
En daar is nu ook nog de Veemarkt, als weleer.
Kom nu die zijsteeg in, daar zult ge uw oogen weien;
Daar vindt gij regts geen' pruik, geen bekken, kam, of scheer,
Noch vooraan logement, of Broers met kramerijen;
Niets, van dat alles toch, herkent gij er nu meer.
Daar hebt gij nu een huis, dat een paleis kan heeten;
Dat trok, van tijd tot tijd, in zich dat alles zaam,
En' t werd één winkel slechts, maar d' eig'naar moet gij weten,
Noemt men ook, (en te regt) de Vorst der lapjeskraam.
Die Vorst nu, (zegt men ook), breekt menigeen de beenen,
Die met hem op het veld der concurrentie gaan;
Maar neen, dat is onwaar; hij stoot hun slechts de scheenen,
Want allen blijven wel en goed met hem bestaan.
De weelde en hierbij nog de mode met haar grillen,
Doen al dit trotsche werk, ten spijt van klagt en nood;
Want ging men hieraan niet het kost'lijk geld verspillen,
Geen bontenwinkel, neen, zag m' immer dan zóó groot."

Nu, 't is een schoon gebouw, maar zeg mij nu eens even-
De Twaalfkeizers; ook die, zie ik nu niet meer;
Heeft men die hoogelui ook van hun plaats verdreven?"
»o Ja! Maar daar heeft nu onze Adel zijn verkeer,
Benevens Ambtenaars van allerhande graden,
(Waaraan het niet ontbreekt in dezen rijken tijd);
Die rooken daar hun pijp, en bij het nieuws der bladen
En glaasjes *Eau Sucrê*, houdt men er Sociëteit." -
»Ha! ha! De graauwe hengst heeft toch zijn plaats behouden,
En prijkt nog, zoo ik merk, niet minder dan weleer."
»o Neen, hij was wel eens wat droezig of verkouden,
Maar hij herstelde toch van tijd tot tijd ook weer.
Ja, zoo gelijk gij ziet, springt hij nu als een stuiter,
En is geheel en al in vollen lust en fleur;
Nu, wie hem thans berijdt, is ook een wakker ruiter,
Of liever, zoo men zegt, een ferm, knap pikeur." -
Maar daar, dat groot gebouw met dien balkon van voren -
Was vroeger daar geen raad of vrijheidscomité,
Waar 't woordje *bürger* klonk en ieder zich liet hooren,
Ja! zelfs vrouw *Wentzel* sprak voor vrijheid rust en vree?"
»Ja wel, zoo als gij zegt.- Een heer van veel vermogen,
En daarom ook, (dit spreekt), in aanzien t aam'lijk groot,
Liet die verbouwing doen, waar jaren mee vervlogen,
Zoodat zijn architect hierbij niet schraal genoot.
Maar 't huis - ofschoon voltooid en staande vele jaren,
Werd toch niet veel bewoond door hem die het bezat;
Die heer kon daar zoo 't scheen, die vreugde niet vergaren,
Die hij in zijnen lijd er 't liefste had gehad."

»Wel zóó! ha! 'k zie, de Waag heeft toch haar plaats behouen,
Doch van haar uiterlijk, is dit en dat toch voort." –
»O ja! van boven ook, ging men haar fraai verbouwen,
En geene Raat'laarsstem wordt er thans meer gehoord.
Daar klinken drie maal 's weeks nu and're schoone toonen :
Als zang, piano, fluit, trompetten en viool,
En wat *Apollo* eischt om waardig hem te kroonen,
Kortom, daar is voor zang- en toonkunst nu een school.
Een school zeer roemenswaard, die elk zijn' lof moet bieden,
Doch iets, (zoo als men zegt), is toch verkeerd, want zie,
Zij is wel voor de kunst in alles goed soliede,
Maar niet met ieders beurs in ware harmonie. –
Kom! nu de Weerdt maar in, daar is het nog bij't oude;
Slechts aan de linker zij is 't dat men observeert,
Hoe dat, (ofschoon men schreeuwt, »men moet onz' taal behouden,")
Het opschrift voor een huis er is gefranschciseerd ;
Toilet-artikelen, Salon pour la coiffure, – (!!)
Heeft dan onz'rijke taal hier geene woorden voor?
Maar ziet, men moet zijn zaak thans naar de mode sturen,
Want op een oude wijz'komt men er niet meer door.
Doch dat een kapper, die knaphandig in zijn' zaken,
En wis al 't fransche werk niet meer dan 't zijne acht;
Dat die ook op zijn huis nog franschen wind zou maken,
Dit had men niet van hem, als echten Fries, verwacht.
Nu vlugjes opgestapt en op het hof gekeken;
Daar zijn de zaken ook dusdanig omgekeerd,
Want zie, vóór het Stadshuis is 't oud bordes geweken,

En ook de Hoofdwacht is gemetamorphoseerd.
Gewis moest men ook wel die dingen gaan vermaken,
Want optréê en lokaal, 't werd alles veel te klein,
Nu er bij Wijkbestuur. Bij de Policiezaken.
En bij 't Kantongeregt, zoo vele drukten zijn.
Nu, hoe dit alles zij, die baas is moet het weten;
't Wordt alles zekerlijk toch tot ons best gedaan;
Men zegge dan ook niet: »het geld wordt weggesmeten"
Geloof het maar opregt »het kan niet anders gaan."
't Paleis, zoo als gij ziet, is als voorheen gebleven ;
Nu, 't heeft voor het gebruik, ook wis genoegzaam sier,
Want onze dierbre Vorst doet om het jaar zes, zeven.
Slechts voor een korten tijd toch zijn bezoek eens hier.
Kom! nu de Beijerstraat eens spoedig doorgereden,
En naar den Prinsentuin, die zal u thans iets biên ;
Dat is nu eerst een tuin zoo vol van fraaijigheden,
Als gij in Nederland er ooit een hebt gezien.
Welaan, *entrez!* welnu, wat zegt gij reeds ten dezen?
Dit vijvertje, dien berg, die paden, het plantsoen;
De intree moog' elders schoon en meer verrukk'lijk wezen,
Maar voor 't *ensemble*, zie, moet het toch onder doen.
Zie hier alweer een berg, daar ginds die vergezigten,
Die vijver, het orkest, rotonde, zomerhuis,
Kortom, waar gij uw blik hier links of regts moogt rigten,
Gij vindt u overal als in een *Eden t'huis*." –
"Ja, dit beken ik ook; 't is alles uitgelezen ,
En wel door kunst en smaak ten schoonsten zaamgewrocht;
Hij wordt dan nu gewis ook meer nog als voordezen,

Door, wie genieten wil, ten zomertijd bezocht?"-
»Ach neen! dat wordt hij niet, en wat hiervan de reden
Toch ook wel wezen mag, laat iedereen op zij;
Gij weet, in dezen tijd is men niet ligt te vreden;
En hierdoor, 't schijnt wel smaak, zit elk vol vitterij.
Dan is de wijn niet goed, dan is 't muzijk bedonderd,
Dan smaakt de koffij niet, dan is de room te schraal,
Dan de bediening laauw, en zoo al één en honderd,
En hierbij voegt men nog, de kastelein brutaal;
Doch wat hiervan ook zij, geloof mij, al die zaken,
Zij zijn zoo erg, zoo naar, zoo aak'lig niet gesteld;
Maar men gaat zich niet meer zoo als voorheen vermaken,
En 't groote item is, 't mankeert te veel aan geld.-
Kom, nu de waldeur uit en verder voort gewandeld,
En over 't schoolgebouw, dat gij daar ginder ziet,
En over dit en dat op onzen weg gehandeld,
Wat of onze aandacht nog tot hiertoe achterliet.
Door 't schoolgebouw verloor de tuin zijn' laan met linden,
En zoo gij ook kunt zien, zijn veld voor het toernooi;
Nu, dit is niet met al, want de ed'le steekspelvrinden,
Vindt men thans toch niet meer van echt en goed allooi.
Men schermt nu ook niet meer publiek zoo op de velden,
Ofschoon het steekspel nog door velen wordt bemind,
Maar voor de lans en 't zwaard, heeft men nu pennehelden,
Die men , elk naar zijn smaak, in de toernooijen vindt.
En kan 't wel anders ook, -wat heeft men niet al scholen,
Waarin men aan 't verstand der jeugd te veel zelfs biedt?"
»Kom, laat dit op zijn' plaats. -Maar zeg, waar wij toch dolen,

Wat buitenplaats is dat, die men daar ginder ziet?" -
"Dat is geen buitenplaats, ofschoon het zoo moog lijken;
Neen, 't is een ander iets, wat gij misschien niet gist;
Daar is de laatste plaats voor armen en voor rijken,
Die hun deze aarde biedt, - het nieuwe kerkhof is't
Ja, nieuw zoo als gij ziet en smaakvol aangelegen
Men noemt het zelf, s te schoon voor 't doel, waartoe het strekt.
Nu, 'k laat dit aan elks smaak, maar één ding heb ik tegen,
En dit heeft op deez.' plaats mijn euvel steeds gewekt.
Hier, waar èn rang èn stand in 't kille graf verdwijnen,
Waar onderscheiding niet behoorde te bestaan;
't Gelijkt een Schouwburg wel, waar Grooten', en waar Kleinen,
Een ieder naar zijn -stand op hunne rangen gaan.-
Gij hebt het reeds gezien, die onderscheiden rangen,
Dit nieuwe op deez plaats, neen, het bevalt mij niet.
Ik kleef het oude aan, waar men niet kon erlangen
Dat in den dood ook nog het geld een voorrang biedt
Kom! nu weer opgestapt, en 't oude *Spanjaards*-dijkje,
Dat nu, zoo als gij ziet, een' schoone wand'ling biedt,
Ten einde rond gegaan, en wijder, nog een kijkje
Genomen van het geen men aantreft in 't verschiet -
Hier, en op 't kerkhof ook, O! wordt zoo veel gewandeld
Verliefden biedt dit oord een heerlijk *rendez-vous*:
Ja, sprak deze omtrek eens wat er al is verhandeld;
De deugd van menigeen, viel ons misschien niet toe"-
"Wel! Wat gebouw is dat, daar op den wisjesdwinger?"

»Daar is de regtspraak thans, doch' t is een hulpgebouw;
Want niet voor 't heilig regt, maar voor iets veel geringer,
Slechts voor een hospitaal was 't, dat men 't bruiken zou.
Doch 't is nu zulks schier ook, want menschelijke kwalen,
Die worden er gestaag ook nu toch opereerd;
Maar elk moet voor zijn' kwaal zijn' dokters daar betalen,
En waar naar lijf of beurs niet wordt geëxcuseerd.
Dit is slechts 't onderscheid dat er in wordt gevonden:
Want wat in ' t hospitaal *pro Deo* wordt gedaan,
Vindt daar geheel geen plaats, daar komt voor kwaal en wonden,
Genezing en zoo voort, steeds schriklijk duur te staan."-
»Maar 't oude Tribunaal, is dat dan glad versleten?
Waarom dat hulpgebouw?" - »Men heeft tot mij gezeid,
Men kon daar niet meer zijn, - en wel, zoo gij moet weten,
Omdat men ook het regt te veel heeft uitgebreid. -
Neen 't gaat niet als voorheen, thans heeft men meer ambitie
Voor huizen van 't geregt; - ook hier, maar wacht nog wat,
Hier komt ook een Paleis of groot Huis van Justitie,
Dat kolossaal zal zijn, ten pronk (?) van Land en Stad.-
Daar, links daarop dien hoek, waar *Sleijt* voor Jaren woonde,
Daar is het, zoo gij ziet, ook niet meer als weleer;
Daar kreeg het Oud Geloof, dat men sinds lang reeds hoonde,
Nu ook een kleine Kerk voor hunne *Dordsche* Leer.
Daar wordt, (zoo als men zegt,) het waar geloof verkondigd;
Daar vindt men zielerust en Geestelijk gewin,
En wie ooit tegen een der Formulieren zondigt,
Of Evangeliesch zingt, treedt nooit ten Hemel in. -

Nu, hoe die zaken zijn, die Kerkelijke twisten,
Heb ik maar niets mee op, en ben daarvoor steeds doof;
Te denken zoo 't behoort, te hand'len als een Christen,
Dit houd ik voor bepaald, is 't éénig waar Geloof."—
»Ja 'k stem dit met u toe, en deden zoo de menschen,
Er was zoo veel geen twist als thans bij Kerk en Staat;
Belangzucht bleef dan ook behoorlijk binnen grenzen,
Die nu op beider grond soms 't perk te buiten gaat."—
»Maar vlak daar voor ons uit, wat is er daar nu gaande?"
»O ! bij dien paardenstal ? Ja, daar gaat het ook vreemd.
Toen men vóór twee, driejaar, een quasie-onrust waande,
Kwam hier ook paardevolk, en toen was 't niet geteemd,
Maar vlug, als in een' zucht, een stal hier op geslagen;
Die na een maand drie, vier, zijn dienst reeds had gedaan—
En daar stond nu de stal; — als onnut, zult gij vragen?
Wel neen ! een klompfabriek ving men er toen in aan.
En nu, nu gaat men er weer heel wat anders stichten;
Het wordt nu een fabriek, zeer goed en wel van pas,
Waardoor men ook weldra de stad zal gaan verlichten,
Met het zoo hooggeroemd, voordeelig (?) steenkoolgaz.
Het oude licht, (dit spreekt,) mag hier ook niet meer schijnen,
Nu men, schier overal, het nieuwe gazlicht heeft;
Men konde uit de rij der steden zelfs verdwijnen,
Werd hier ook, in dit punt, niet alles nageleefd.—
Waar vindt verlichting niet al meer en meer haar stichters—
Waar treft men hen niet aan, — gewis schier overal,
Waar heeft men thans ook niet een aantal beursverligters —
Roem Nederland, hier in, gij licht ook uw' *van Hall!*

Hij stookt het groot fabriek door Neêrlands zilv'ren schijven,
En elk, elk brengt getrouw hem zijne brandstof aan.—
Verlichting! roem des tijds!—Verligting zal er blijven,
Zoo lang geen donk're geest den stroom zal tegen gaan!—
Kom, nu waar 't Arsenal gestaan heeft, gaan wij kijken;
Gij kunt het hier reeds zien, dat overgroot gebouw;
Daar ziet gij hoog en breed, nu een kaserne prijken,
Die, waar' zij steeds bezet, regt dienstig wezen zou.
Het spreekwoord, dat gij kent, komt hier ook juist te stude,
En in den volsten zin, mag men met regt het doen,
Wijl 't hier toepas'lijk is. Hoor ! groot is de parade,
Maar klein en nietig is hier steeds het garnizoen.—
Kom! nu, nu willen wij weer langzaam huiswaarts keeren,
En zoo langs de Grachtswal, ook weder naar de Schrans;
Wij kunnen daar dan nog zoo iets ook observeren:
Als 't bolwerk, Ziekenhuis en Tuchthuis voor de mans.
't Stuk bolwerk, zoo gij ziet, prijkt steeds nog met zijn boomen,
Doch weldra wordt het ook geheel en al geslecht;
Daar zal dan nog een brug, en ook een vischmarkt komen,
Zoo als men reeds voorlang breedvoerig heeft gezegd.—
Nu! die verbetering zal algemeen bevallen,
En overnuttig zijn en dienstig ook het meest;
Want al dat vischgeschrab, dat grommen, en dat gallen,
Is midden in de stad al lang tot walg geweest.
Een brug, nu, dat idee, het dient ook zeer geprezen;
Wanneer zij goed geplaatst en wel verbonden wordt,
Zal zij voor de Grachtswal ook regt gemak'lijk wezen,
Terwijl van hier en daar de weg dan wordt gekort." —

»Wel Neef! wat is het hier bij 't Tuchthuis ook veranderd"--
»Ja! daaraan heeft men ook geen weinigje gedaan;
Doch men heeft niet vergeefs zich hier ook opgeschranderd,
Want dagelijks voert men meer en meer hier gasten aan.
Er zitten er doorgaans wel zes- tot zevenhonderd.
Neen! 't is geen bagatel, geloof mij vast en vrij,
Het gansche garnizoen, (het lijkt wel wat verwonderd,)
Het haalt slechts in getal, hier maar ten halven bij.
Dus goede voorzorg, Oom, als: sterke muren, grachten,
Die mogen er wel zijn; want! loof mij, 't werd een ding-
Brak dat gespuis eens los, de stad stond wis te wachten
Een ijsselijk tooneel van roof en plundering.
Doch zulks kan het geval schier nu onmogelijk worden,
Want er heerscht dag en nacht een strenge waakzaamheid,
Ja alles gaat er thans naar regel, wet, en orde,
En ook de bullepees doet op haar tijd bescheid.
Zoo wordt dat volkje steeds de mostaard door geveterd,
En alles strekt ten best wat men er aan hen doet,
Want wie zijn daar ook niet al zedelijk verbeterd?!!
Kortom, door Tucht en Woord gaat er thans alles goed."-
»Welzoo! maar dat gebouw, dat daar zoo prijkt met staatsie,
Is dat het Ziekenhuis?" - Ja wel! zeer juist geraan,
Dat is ook een Gesticht van ware moderatie,
Daar wordt voor ligchaamsheil ook alles steeds gedaan.
Men laat, men opereert, verlost er vrouwen, meiden,
Herstelt er kwaal bij kwaal, van allerhanden aard,
En wie in ramp en nood welligt ook zou verscheiden,
Blijft daar, doorhulp en zorg, in 't leven nog gespaard.

Ja! Dokters, Chirurgijns, zijn steeds daar goed, hulpvaardig,
Ofschoon ook de patiënt geen enkele cent betaalt;
Genoeg — 't is een gesticht, een ieders hulde waardig,
En 't heeft omtrent haar nut, genoegzaam roem behaald.—
En hiermee zullen wij dan nu maar *punctum* zeggen,
Ofschoon de noot nog maar ten halve is gedopt;
Wij kunnen later weer een toertje afgaan leggen,
Maar eerst nu eens te huis een frissche pijp gestopt."—
»Nu neef! zoo als ik zag, ging men hier veel verfraaijen,
Maar ook verbetering, vond ik in menig zaak;
De schoone en virons, gebouwen, bruggen, kaaijen ,
Zij strekken zeer ten nut en tevens tot vermaak."—
»Maar men ging hier en daar gewis nog meer verstellen?"
O Ja! geheel de Stad zal u verand'ring biên,
Doch 'k zal straks u te huis, hiervan nog iets vertellen;
Gij kunt dit later dan alleen wel eens gaan zien.
Zie zoo, nu zijn wij t' huis. Nu eerst eens opgestoken,
En dan van dit en dat u nog zoo iets verhaald.—
Ja veel is er gebeurd; er is gebouwd, verbroken,
En 't eene is opgegaan en 't ander is gedaald.—
Om van het geest'lijk werk maar eerst eens te verhalen —
De kerken, Oompje! ó wat zijn die veel verfraaid.
De leden zouden zaam, (dus dacht men,) 't werk betalen,
Maar, ach! toen 't hiertoe kwam, wat zag men toen bekaaid.
Men kon de Groote kerk hiervan niet eens herstellen;
Want hij, wie geven kon, vond hierin nu geen smaak,
En regterlijke magt mogt ook geen vonnis vellen,
Zoo hier eens is geschied, in eene orgelzaak.

In de Galeërkerk was 't dat men zulks vernieuwde,
En wie betalen kon, werd toen ook niet verzocht;
O, neen! betalen was 't, en wie geen vonnis schuwde,
Diens goed werd voor' t bedrag maar *franchement* verkocht.
Maar met de bouwerij was niet alzo de meening.
Nogtans geld moest er zijn, —het werk moest afgedaan—
En ziet, de Spaarbank hier, gaf eene groote leening,
Zoo dat de kerken nu als in de Spaarbank staan,
Slechts met dit onderscheid, dat zij geen' renten geven,
Maar dat er dient betaald, misschien wel vijf percent;
Nu, hoe of dit ook zij, de zaak blijft om het even;
Het werk is schier gedaan, en 't is ook *excellent*.—
't Begraven in de kerk, is nu ook afgesneden,
En, bij de zelve ook, sinds heel dien ommekeer;
Die hoven worden nu als een *Chaussée* bereden,
En kerkhof teek'nen, neen, vindt men er ook niet meer.
Dus als gij lust gevoelt, verstorven magen, vrinden,
Een bedevaart te doen, stel dit maar uit uw hoofd,—
Want gij kunt wel plantsoen, maar niet hun grafzerk vinden,
Van dezen stillen pligt ziet-men ons er beroofd,
Schier ook in ied're straat, hebt gij een ommekeering.
Vooral met huizen, is het zonderling gegaan;
Men vindt in menig huis een and're winkelnering,
Dan die er eertijds was, of nimmer heeft bestaan.
En bijkans niemand meer, die in uw tijd er woonde.
Neen, niets ziet gij thans meer van ouderwetsch figuur;
Waar vroeger niets bestond, of waar Vorst *Bacchus* troonde,
Daar leeft en tiert het nu, of zetelt Vriend *Merkuur*.

Zoo is 't Oudmin'mahuis herschapen in *den Doelen*:
Een puik best logement, in alles rein en frisch;
Daar vroeger doodsch en stil, daar ziet gij nu 't kriejoelen
Van 't reizende publiek, dat thans niet weinig is.
Een *Phoenix* is hier ook uit zijnen asch verrezen;
Dat 's ook een logement in de *Sint-Jacobstraat*;
(Dat huis, dat werd bewoond door een baron voor dezen,)
Maar 'k'loof niet dat 't daar als in *den Doelen* gaat.
Want korten tijd geleên was hij mooi aan 't vergrijzen,
En schier tot stof en asch geheel en al verteerd,
Maar volgens d'aard van 't dier zal hij nu dra herrijzen
In eenen nieuwen glans—tot dat hij weer verveert.
In *Hopzak*, *Keizerskroon* wordt nu niet meer geschonken,
Voorburger noch vóór boer, voor Prinsman noch voor Kees:
Die huizen ziet gij thans met witte muren pronken,
En daarin drijft men nu heel andere *métiers*.
In 't eerste vindt gij glas, kristal en and're zaken,
En goud en zilverwerk, naar laatsten smaak en sier;
In 't laatste tracht men elk geleerd en wijs te maken,
En werkt men steeds naar eisch; in boeken en papier.
Zoo bij de *Vischmarkt* ook, vindt gij een' nieuwen winkel,
In 't kostbaar modevak, in alle pracht en zwier;
Een dito in den smaak als van den grooten *Sinkel*,
En vroeger woonde daar een rijke kruidenier.—
En zoo is 't al gegaan in velerhande zaken,
Waar vroeger *Dansschool* was, vindt men een *Apotheek*,
En waar men ijzer sleet, daar doet men thans in laken,—
En huizen, die men soms in 't donker slechts bekeek,

Daar doet de hamer nu zich op het aanbeeld hooren,
Of wordt er koopmanschap in dit of dat gedaan,
En waar voorheen gekapt, gekamd werd en geschoren,
Daar doet men thans in kool, of pik en levertraan.
Waar m'eertijds hout verkocht, daar doet men thans in wijnen;
Waar 't beddevak bestond, vindt men nu lampions;
En waar men vroeger deed in krenten en rozijnen
Alsmede *stroop verkocht*, doet men nu in coupons.
Waar vroeger werd geslagt, kan men zijn' dorst nu stillen;
Waar lint- en bandwerk was, daar is nu lekkernij;
En waar men vroeger deed in drankjes en in pillen,
Is nu een puik kantoor van Neêrlands Loterij.
Waar jongeling of maagd voorheen ter Cath'chizatie,
Zoo dikwijls stil en vroom in aandacht heeft verkeerd,
Of de Eerwaarde Heer zat aan zijn predikatie,
Daar wordt *de polka* en *mazurka* thans geleerd.
Waar vroeger werd gedrukt, daar is men nu aan 't bakken,
Waar eertijds werd gebakt, vindt men nu ijzergoed;
En zoo ging het al voort in honderden van vakken,
Voor stilte kwam gedruisch en voor het zure zoet.
Ja, zoo wel duizend nog van allerhande dingen;
Geen plein, geen gracht, geen hoek of doorloop, straat of steeg,
Waar men sinds uwen tijd, zoo geen verwisselingen,
Of eenen ommekeer in stand van zaken kreeg.—
Maar één vak, en 't is vreemd, ging hier geheel te niete;
Geen brander doet hier meer in 't borrelstoken mee;

Juist niet, omdat men hier de proeveij, liet schieten
Neen! sterk doet en ook nog hieraan de koude thee
Aan 't matigheidsverbond wil men zich hier niet binden
En ook de gansche stad geeft hiertoe nog geen hoop;
Want waar gij u begeeft, geen straatje zult gij vinden,
Waar gij niet ziet en leest van "Sterke drank te koop!"
In de oudsbekende hoek, de *pinpelraat* geheeten
is't, waar *Schiedam-de Hoop*-nog steeds de laauw'ren plukt,
Als ook door andren; daar wordt menig bel gesleten,
Wijl men in 't *Einnebit* niet minder proeft en slukt
Neen, 't vaderlandsche vocht wordt hier nog niet verstooten
Ofschoon 't gebruik daarvan niet strookt met elks fatsoen.
Van kleinen merkt men 't op, maar o! er zijn ook Grooten
Die er zoo onderduims ook aardig wat aan doen-
In was dit ook zoo niet, zag men dien lust bezwijken
Hoe zou 't Commissionairs in natte granen gaan?
Zij stonden met *Schiedam* dan op hun duim te kijken
Terwijl zij nu daardoor toch minnelijk bestaan.
En hierin zit het m \ddot{e} e, dat niet meer al, voor dezen,
Be branders nog bestaan en zijn te niet gebragt.
Het hoogbeminde vocht, dat moet *Schiedammer* wezen.
Want hier werd gestookt, dat werd door ons veracht.
En zoo gaat het ook thans in velerhande zalen;
Van elders moet het zijn, of neen, het is niet goed;
Terwijl men hier ter stee het even goed kan maken,
En wal den prijs betreft, voor hen niet onderdoet,-
Zoo ziet men zich dan hier gestaag ook overstroomen,

Van allerhande volk, van *Brussel* of *Parijs*,
En ja, de Hemel weet, van waar zij al niet komen,
En vreemden, (treurig is 't,) behalen hier den prijs.-
Maar Oom, gij moet vooral onz' Schouwburg eens bewond'ren;
Daar is van binnen ook niet weinig aan gedaan;
Die muzentempel heeft van boven tot aan ond'ren
Een waardig *changement* in alles ondergaan.
Gij vindt er nu niet meer die vuile harde banken,
Noch enkel steenen vloer, en wat dies ook meer zij.
Neen, men mogt hier met regt voor die verand'ring danken,
Bestond er voor 't tooneel maar meer liefhebberij
Doch die liefhebberij, die men hier vroeger toonde,
Ging reeds sinds jaar en dag geheel en al te niet,
En daar men karig soms ook goede troepen loonde,
Zoo is 't ter kermis slechts, dat men iets goeds daar ziet.-
»Maar waarom nu ook niet, gelijk in vroeger dagen,
Een liefhebb'rijtooneel hier weer tot stand gebracht?"
"Ach! men vindt, zoo het schijnt, hierin maar geen behagen,
Bij ons zoo zeer verlicht(?) maar tevens trotsch geslacht.
Doch om nu tot de stad en huizen weer te keeren:
Wat d' aanbouw hier betreft, dient er toch niet geklaagd;
Met buurten zag men zelfs 't tal huizen nog vermeêren
Waarvan meest elke buurt den naam des stichters draagt.
En zoo, gelijk men zegt, geeft zulks ook goede zaken,
Terwijl elk woning meest goedrentend wordt verhuurd,-
En wie zou ook zijn' naam niet graag onsterflijk maken,
Of is het dan ook maar door 't stichten van een buurt.".-

"Nu, Oom! gij kunt dit wel eens later afgaan kijken,
Als gij weer wand'len gaat, en er belang in stelt;—
En dan, ik twijfel niet, of 't zal u duid'lijk blijken,
Dat alles waarheid is, wat ik u heb verteld.—
Er zal gewisselijk nog veel vergeten wezen,
Maar dit maakt weinig uit; want ziet, gij krijgt misschien,
't Verhaal van onze stad, toch eenmaal ook te lezen,
Dat, nu gelijk men zegt, het licht weldra zal zien.—
Een waardig schrijver werkt hieraan reeds vele jaren.
Dus, als gij nu met ons ook nog wat wachten kunt,
En wij met hem ons lang, het leven nog zien sparen,
Dan wordt u met der tijd, gewis, zulks eens vergund.
En in dat werk wordt toch de gansche stad beschreven,
Zoo als zij voormaals was en tegenwoordig is.—
Moog' elk dat kostbaar werk dan ook genoeg geven,
En treffe het zijn doel in geenen deele mis."
»Wel neef! dat hoop ik ook, en tevens, dat de schrijver
Mij van mijn vaderstad eens alles juist verhaalt,
En 't werk volbrengen moog' in vollen lust en ijver,
En hiermee dan ook niet nog jaar en dagen draalt.—
En nu, heb hart'lijk dank, dat gij u dus bepaaldet,
En ook voor 't gul genot, dat gij mij aan deedt biên;
Ja, 'k blijf u zeer verpligt voor 't geen gij mij verhaaldet,
En op onz' wandeling, ook reeds hebt laten zien!"